

Aurelius Augustinus

De weg komt naar u toe

Preken over teksten uit het Johannesevangelie
[*Sermones de scripturis* 117-147A + 368]

Vertaald, ingeleid en van
aantekeningen voorzien door
Joke Gehlen - Springorum, Vincent Hunink
Hans van Reisen en Annemarie Six - Wienen

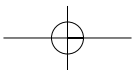
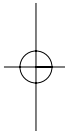
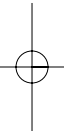
 PAMON

Inhoud

Inleiding	9
Het Johannesevangelie	10
<i>Achtergronden</i>	10
<i>Moeilijkheden</i>	13
<i>Literaire kracht</i>	14
Augustinus' preken over teksten uit Johannes	17
De visie van Augustinus	19
Christelijke identiteit: debatteren over Jezus in de tijd van Augustinus	21
<i>Arianen</i>	22
<i>Donatisten</i>	23
<i>Pelagianen</i>	25
<i>Nestorianen</i>	25
<i>Neoplatonisten</i>	26
Pastoraal predikant	27
De weg komt naar u toe	28
Over deze vertaling	29
Literatuur	30
1. Tekstuitgaven	30
2. Vertalingen	31
a. van Augustinus' <i>sermones</i>	31
b. andere gebruikte vertalingen	31
3. Achtergrondliteratuur	31

Praktische informatie		33
1. Gebruikte afkortingen in literatuurverwijzingen		33
2. Gebruikte afkortingen van de bijbelboeken		33
3. Paragraafnummers en tussenkopjes		36
4. Schriftcitaten en -verwijzingen		36
5. Afbeelding		36
6. Lijst van de behandelde evangelieteksten		36
7. Tabel van preeknummers		38
De weg komt naar u toe		39
Sermo 117	Hoe oud is het Woord?	41
Sermo 118	Zo Vader zo Zoon	57
Sermo 119	Een woord dat blijft	60
Sermo 120	Het woord aan het Woord	65
Sermo 121	Tweemaal geboren	69
Sermo 122	Zijn wij voorgekropen?	74
Sermo 123	Reken woekerrente!	81
Sermo 124	Het is zo voorbij	86
Sermo 125	Achtendertig jaren tussen vijf zuilengangen	90
Sermo 125A	Blind ziende	106
Sermo 126	Eerst geloven, dan zien	112
Sermo 127	Wat geen oog heeft gezien	125
Sermo 128	Vechten geblazen!	139
Sermo 129	Een stem voor lichaam en hoofd	151
Sermo 130	Brood uit de hemel	159
Sermo 130A	Maak werk van God	165
Sermo 131	De weg kwijt	179
Sermo 132	Veel mannen doen onder voor hun vrouw	189
Sermo 132A	Christus eten	194
Sermo 133	Heeft de Waarheid gelogen?	197
Sermo 134	Vasthouden!	208
Sermo 135	Open de ogen van je hart	214
Sermo 136	Dubbel blind	223
Sermo 136A	Luistert God niet?	231
Sermo 136B	Dubbel wonder	235
Sermo 136C	God luistert wel!	240

Sermo 137	Huurling of herder	245
Sermo 138	Waar rust jij in de middag?	260
Sermo 139	De Vader goud, de Zoon zilver?	271
Sermo 139A	Weg die steen!	276
Sermo 140	Geboren opdracht	279
Sermo 140A	Van God tot mens	284
Sermo 141	De weg komt naar u toe	285
Sermo 142	God is al nederig	289
Sermo 142A	Doop of dood!	304
Sermo 143	Er is maar één zonde	307
Sermo 144	Beschuldigd van gerechtigheid	313
Sermo 145	Hoop en vrees	319
Sermo 145A	Mijn Heer en mijn God	328
Sermo 146	Van schapen en bokken	330
Sermo 147	Driemaal gelogen, driemaal bekend	333
Sermo 147A	Van wie zijn de schapen?	336
Sermo 368	Houd van jezelf	343
Registers		348
1. Register op bijbelteksten		348
2. Register op klassieke auteurs		362

Inleiding

“Waarom hoor ik zulke sprankelende bijbeluitleg tegenwoordig eigenlijk nooit meer in de kerk?” vroeg ooit een deelnemer tijdens een bijeenkomst over Augustinus’ preken. De verzuchting kwam op na gezamenlijke lezing van een mooi fragment. Er klonk instemming van andere aanwezigen, maar iedereen bleef het antwoord schuldig. Augustinus (354-430) weet na zestien eeuwen blijkbaar nog menig lezer te boeien. Dat alleen al mag verwondering wekken.

Het is vrij gemakkelijk om enthousiasme te wekken met aansprekende stukjes uit de vele preken die er van Augustinus bewaard zijn gebleven. Toch ontstaat soms teleurstelling wanneer men na kennismaking met enkele korte citaten besluit om in groepsverband verschillende preken als geheel te lezen. De situatie van mensen die meer willen weten van de befaamde bisschop uit Noord-Afrika, lijkt op die van iemand die onder de indruk van een prachtige gelijkenis uit het evangelie besluit om de hele bijbel door te nemen: zonder enige voorbereiding of begeleiding stranden velen al bij het derde bijbelboek, Leviticus. De mooie en aansprekende fragmenten ten spijt is het soms lastig om een preek van Augustinus als geheel in een keer door te lezen.¹

Om enkele moeilijkheden aan te stippen: allereerst zijn er soms problemen met het grote aantal of met de lengte van zijn preken: welke preek is er geschikt om in een groep te lezen? En bij lange preken kun je niet altijd de preek als geheel met elkaar doornemen: waar begin je dan of waar laat je de groepslezing eindigen?

Verder laten preken uit de vijfde eeuw zich niet altijd snel lezen zoals artikelen in een krant. Er is sprake van afstand in verschillende betekenissen van het woord: Augustinus dacht en schreef in een andere taal, vertoefde in een ander land en werelddeel, met een andere cultuur en leefde in een andere periode van het christendom. Achter sommige

1 Vgl. Van Reisen 2003, 10-11. Volledige bibliografische informatie vindt men in de literatuuroverzichten achter deze inleiding.